

MTK-Savonlinnan seudun ja MTK-Punkaharjun lausunto esitykseen Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojelumääräyksistä

MTK- Savonlinnan seutu ja MTK-Punkaharju toteavat lausuntonaan seuraavaa:

MTK- Savonlinnan seutu ja MTK- Punkaharju eivät katso tarpeelliseksi, että Savonlinnassa tehdään yleistä lainsäädäntöä kireämpiä ympäristömääräyksiä, jotka rajoittavat merkittävästi kaupungin elinkeinotoimintaa ja aiheuttavat lisähaittaa ja kustannuksia verrattuna ympäröiviin kuntiin.

Valtioneuvoston perustuslakivaliokunta on antanut kuntien ympäristönsuojelumääräyksistä näkemyksensä, jossa korostetaan, että samanlaisten paikallisten ympäristöolosuhteiden alueella asuvia kansalaisia kohdeltaisiin ympäristönsuojelumääräyksien osalta yhdenvertaisesti, mikä tässä tapauksessa tarkoittaa Savonlinnan ympäristökuntia ja Etelä-Savon ELY-keskuksen alaisia alueita.

EU:n nitraattidirektiivi ja siitä annettu asetus on voimassa koko Suomessa ja koskee kaikkia maatiloja. Siinä määrätään selkeästi lannan varastoinnista, lannoitteiden levityksestä ja levitysjankohdista sekä typpilannoitusmääristä.

Nitraattiasetuksesta on aina olemassa ajantasainen versio, jossa muutokset on otettu huomioon.

Kotieläintilojen on tehtävä ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitus toiminnastaan tai haettava ympäristölupa, jos tietyt kokoehdot täyttyvät. Myös pienemmälle toiminnalle on haettava ympäristölupa tai tehtävä ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitus, jos toiminnasta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

MTK-Savonlinnan seudun ja MTK-Punkaharjun lausuntona tuomme esille seuraavia asioita otettavaksi huomioon ympäristönsuojelumääräyksistä päätettäessä:

3 LUKU

MÄÄRÄYKSET MAATALOUDEN PÄÄSTÖJEN RAJOITTAMISEKSI

8 § Maitohuoneiden ja eläintilojen pesuvedet

Ellei jätevesiä johdeta yhdyskunnan vesihuoltolaitoksen viemäriin, maitohuoneiden ja eläintilojen pesuvedet, jotka sisältävät käymäläjätevesiä, tulee käsitellä tarkoitukseen suunnitellussa erillisessä käsittelyjärjestelmässä tai yhdessä talousjätevesien kanssa yhteiskäyttöön suunnitellussa käsittelyjärjestelmässä.

Sellaiset pesuvedet, jotka eivät sisällä käymäläjätevesiä sekä jalostukseen kelpaamaton maito voidaan johtaa liete- tai virtsasäiliöön, mikäli säiliön mitoitus on riittävä. Liete- tai virtsasäiliöön johdettavat pesuvedet eivät saa sisältää ympäristölle haitallisia aineita.

Pykälän viimeinen lause "Liete tai virtsasäiliöön johdettavat pesuvedet eivät saa sisältää ympäristölle haitallisia aineita" on tulkinnanvarainen, koska ilmoitusmenettelyyn liittyvässä

eläinsuojeluasetuksessa 6 § säädetään seuraavaa: käymälävesiä sisältämättömät maitohuoneen pesuvedet voidaan johtaa eläinsuojan virtsa- tai lietesäiliöön, jos pesuvedet hyödynnetään pellolla lannoitteena. Esitämme, että määräyksen viimeinen lause poistetaan.

10 § Lannoitteiden käyttö pilaantumiselle herkillä alueilla

Lietelannan ja virtsan sekä puristenesteen tai muun nestemäisen orgaanisen lannoitteen kuten myös käsiteltyjen tai käsittelemättömien jätevesien, umpisäiliö-, saostuskaivo- ja puhdistamolietteiden levittäminen on kielletty pohjavesialueilla sekä vedenhankinnan kannalta tärkeiden vesistöjen ranta-alueilla.

Esitämme seuraavaa: Lietelannan, virtsan, lannoitteiden ja puristenesteiden levityksessä ja varastoinnissa tulee noudattaa valtioneuvoston asetusta eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (VNA 1250/2014, jäljempänä nitraattiasetus) ja sen muutosasetusta (1261/2015). Levityksestä ja varastoinnista ei saa aiheutua ravinnevalumia vesistöön, eikä pohjavesien pilaantumisvaaraa.

Lantaa, virtsaa, lannoitteita tai puristenesteitä ei saa levittää tai varastoida pohjaveden muodostumisalueella ilman perusteltua syytä. Tällöin toiminnanharjoittajan tulee esittää kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle selvitys toimista, joilla varmistutaan siitä, ettei levityksestä ja varastoinnista aiheudu pohjaveden pilaantumisvaaraa.

Mitä edellä on määrätty lannoitteiden käytöstä pilaantumiselle herkillä alueilla koskee myös kasvinsuojelu- ja torjunta-aineita, lukuun ottamatta niitä aineita, joiden käyttö on sallittu pohjavesialueilla.

Esitämme, että torjunta-aineet poistetaan, sillä maataloudessa käytetään kasvinsuojeluaineita.

Kuivalannan levitys on ilman perusteltua syytä kielletty luokkaan 1 ja 1E kuuluvilla pohjavesialueilla sekä luokkaan 2 ja 2E kuuluvien pohjavesialueiden pohjaveden muodostumisalueilla (sisäraja).

Vesistön ranta-alueilla lietelannan ja virtsan sekä puristenesteen tai muun nestemäisen orgaanisen lannoitteen kuten myös käsiteltyjen tai käsittelemättömien jätevesien, umpisäiliö-, saostuskaivo- ja puhdistamolietteiden käyttö lannoitteena on kielletty 50 metriä ja kuivalannan 30 metriä lähempänä vesistöä. Em. rannan suojavyöhykkeellä on sallittu vain pohjavesialueille hyväksytyjen kasvinsuojeluaineiden käyttö.

Esitämme, että Savonlinnan kaupungin ympäristömääräyksissä käytetään perusteina nitraattiasetusta. Nitraattiasetuksen 10 § todetaan: Lannoitus on kielletty viisi metriä lähempänä vesistöä. Seuraavan viiden metrin vyöhykkeellä vesistöstä lannan ja orgaanisten lannoitevalmisteiden pintalevitys on kielletty, ellei peltoa muokata

vuorokauden kuluessa levityksestä. Edellä mainitut lannoitus- ja pintalevityskiellot eivät kuitenkaan estä kotieläinten laiduntamista kyseisillä alueilla. (15.10.2015/1261)

Käytössä olevien talousvesikaivojen ympärille tulee jättää vähintään 30 metriä leveällä lannalla, virtsalla, puristenesteellä tai muulla nestemäisellä orgaanisella lannoitteella taikka jätevesillä ja jätevesilietteillä käsittelemätön suojavyöhyke. Mikäli pelto viettää merkittävästi kaivoon päin, suojavyöhykkeen leveyden tulee olla vähintään 100 metriä. Em. suojavyöhykkeellä on sallittu vain pohjavesialueille hyväksytyjen kasvinsuojeluaineiden käyttö.

Tuotantoeläinten lannan, lietelannan ja virtsan levittäminen metsiin ja joutomaille on kielletty.

Sanamuoto ”*merkittävästi*” on tulkinnanvarainen. Nitraattiasetuksessa määrätään seuraavaa: Peltolohkon osilla, joiden kaltevuus on vähintään 15 prosenttia, lietelannan, virtsan ja nestemäisten orgaanisten lannoitevalmisteiden levittäminen muulla tavoin kuin sijoittamalla on aina kielletty. Kalteville peltolohkon osille levitettävät muut lannat ja orgaaniset lannoitevalmisteet on muokattava maahan kahdentoista tunnin sisällä levityksestä. (16.4.2015/435). Esitämme, että kaupungin ympäristömääräykset ovat nitraattiasetuksen mukaiset.

11 § Lantavarastojen, eläinsuojien ja kotieläinten ulkotarhojen sijoittaminen

Lantavarastoja, uusia eläinsuojia, tuotantoeläinten ulkotarhaa tai ratsastuskenttää ei saa sijoittaa pohjavesialueille eikä tulvavaaran alueille.

Em. toiminnot tulee sijoittaa vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi ja mahdolliset naapurustolle aiheutuvat hajuhaitat sekä muut mahdolliset ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavat seikat huomioon ottaen riittävän etäälle herkiksi määritellyistä kohteista. Em. toimintojen sijoittamisessa - ellei ympäristöluvan tai ilmoituksen varaisissa toiminnoissa muuta ole määrätty - tulee noudattaa seuraavia vähimmäissuojaetäisyyksiä:

- vesistö, puro, noro ja valtaoja 50 metriä*
- talousvesikaivo ja lähde 30 metriä, jos kaivo tai lähde on maastossa ylempänä, ja 50 metriä, jos kaivo tai lähde on maastossa alempana*
- naapurin asuinkiinteistön raja 100 metriä.*

Kotieläintalouteen liittyvät määräykset perustuvat ympäristösuojelulakiin ja – asetukseen. Eläinsuojien lupaviranomaisen toimivalta määräytyy eläinsuojan koon perusteella. Eläinsuojalla on oltava ympäristölupa, jos se on tarkoitettu vähintään 30 lypsylehmälle, 60 emakolle, tai näihin verrattavalle eläinmäärälle. Myös pienemmälle eläinsuojalle on haettava ympäristölupa, jos toiminnasta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista tai pohjaveden pilaantumisen vaaraa. On huomioitava, että eläinsuojan sijoittaminen ratkaistaan ympäristöluvassa eikä laki kiellä sen sijoittamista pohjavesialueelle. Esitämme, että Savonlinnan ympäristönsuojelumääräyksissä ei mennä lakia tiukemmalle tasolle eläinsuojan tai ratsastuskentän rakentamista koskien.

12 § Eläinten laiduntaminen ranta-alueilla

Vesistöjen ranta-alueilla eläinten laiduntaminen on kielletty 15 metriä lähempänä rantaviivaa. Määräys ei koske perinnemaisema-alueita eikä luonnonvaraisia niittyjä tai niihin verrattavia alueita.

Laiduntaminen on kielletty yleisillä uimarannoilla ja niiden läheisyydessä.

Suomessa rantaniityt luokitellaan äärimmäisen uhanalaisiksi luontotyypeiksi. Laiduntava eläin on luonnon monimuotoisuuden pelastaja. Yleisin rantojen laiduntaja on nauta, joka pystyy käyttämään vaikeakulkuistenkin alueiden kasvillisuutta hyväkseen. Yleisesti nautoja käytetään apuna perinnebiotooppien ylläpitämisessä ja maisemanhoidossa.

Nitraattiasetus sallii laiduntamisen ranta-alueilla, joten vaatimus laiduntamisen kieltämisestä on kohtuuton. Lisäksi määritelmä ”läheisyydessä” on epämääräinen, ympäristösuojelumääräyksissä tulee olla selkeät määritelmät. Eläinten tulee voida laiduntaa ranta-alueilla perustellusta syystä. Viralliseen uimarantaan tulee olla etäisyyttä vähintään 100 metriä.

Esitämme, että laidunnusta ranta-alueella ei yksiselitteisesti kielletä, vaan ranta-alueiden laidunnuksessa noudatetaan nitraattiasetusta ja määriteltä suojaetäisyyttä yleisiin uimarantoihin

4 LUKU

KEMIKAALIEN KÄSITTELY JA VARASTOINTI

13 § Määräykset ajoneuvojen, koneiden, veneiden ja muiden vastaavien laitteiden aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja muiden vastaavien laitteiden pesu liuotinpesuaineilla sekä ammattimainen tai laajamittainen pesutoiminta liuotinpesuaineilla on sallittu ainoastaan tähän tarkoitukseen rakennetulla pesupaikalla, josta pesuvedet johdetaan asianmukaisen esikäsittelyn kautta yhdyskunnan vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin. Ammattimaisessa pesussa saa käyttää vain hyväksytyjä pesuaineita.

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja muiden vastaavien laitteiden satunnainen pesu muilla kuin liuotinpesuaineilla on sallittu kiinteistön omistajan suostumuksella tavanomaisessa asumiskäytössä olevalla kiinteistöllä, mikäli pesuvedet johdetaan yleiseen jätevesiviemäriin, umpisäiliöön tai imeytetään maahan vähintään 15 metrin etäisyydelle vesistöstä siten, ettei niistä aiheudu haittaa naapureille tai ympäristölle. Pesuvesiä ei saa johtaa hulevesiviemäriin, avo-ojaan eikä suoraan vesistöön. Veneitä satunnaisesti pelkällä vedellä pestäessä huuhteluvedet voidaan johtaa vesistöön.

Ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja muiden vastaavien laitteiden pesu on kielletty yleisillä katu- ja tiealueilla, parkkipaikoilla sekä muilla yleisessä käytössä olevilla alueilla ja ranta-alueilla.

Pohjavesialueilla ajoneuvojen, veneiden, koneiden ja muiden vastaavien laitteiden pesu on kielletty lukuun ottamatta tähän tarkoitukseen rakennettua pesupaikkaa, josta pesuvedet johdetaan asianmukaisen esikäsittelyn jälkeen yhdyskunnan vesihuoltolaitoksen jätevesiviemäriin tai kiinteistön umpisäiliöön. Työkoneita ei saa pestä, huoltaa eikä tankata pohjavesialueilla.

Työkoneiden tankkaus ja huoltokielto pohjavesialueella on kohtuuton ja aiheuttaa merkittävää haittaa maa- ja metsätalousyrittäjille sekä maa-ainesten hankinnalle. Esitämme, että työkoneiden tankkaus ja välttämätön huolto on sallittua erityistä huolellisuutta noudattaen myös pohjavesialueilla.

17 § Vaarallisten nestemäisten kemikaalien säilyttäminen ja varastointi

Vaaralliset nestemäiset kemikaalit ja kemikaalijätteet on varastoitava toisistaan erillään ja tavalla, jolla estetään niiden pääsy vahinkotilanteessa viemäriin, maaperään taikka pinta- tai pohjaveteen. Vaarallisten kemikaalien säilytysmäärät on pidettävä mahdollisimman pieninä.

Ulkona varastoitaessa vaarallisten aineiden ja kemikaalien säiliöt on sijoitettava nestetiiville ja kantavalle alustalle, josta mahdolliset vuodot voidaan havaita ja kerätä talteen. Muut kuin kaksoisvaippasäiliöt on katettava ja varustettava suoja-altaalla, jonka tilavuus on vähintään 110 % säiliön tilavuudesta. Kaksoisvaippasäiliöön ei edellytetä suoja-allasta, mikäli säiliön rakenne on sellainen, että se pidättää mahdollisen ylitäytön.

Varastoitaessa kemikaaleja sisätiloissa tulee varastotilan olla viemäröimätön ja allastettu tai kemikaalit on säilytettävä suoja-altaassa, joka on tilavuudeltaan vähintään 110 % suurimman varastoitavan säiliön tilavuudesta.

Suoja-altaan tai muun varastotilan on oltava tiivis ja siinä varastoitavien kemikaalien ja aineiden vaikutusta kestävä.

Vaarallisten nestemäisten kemikaalien ja kemikaalijätteiden käsittely- ja varastointipaikalla on oltava imeytysainetta ja tarvittavaa muuta kalustoa vuotojen keräämistä varten. Vaaralliset nestemäiset kemikaalit tulee säilyttää lukitussa tilassa tai muutoin siten, että ulkopuolisten pääsy kemikaalivarastoon on estetty.

Maanalaisten kemikaalisäiliöiden sijoittaminen pohjavesialueille ja ranta-alueille on kielletty.

Pohjavesialueilla vaarallisten nestemäisten kemikaalien säiliöiden ja astiavaraston vuotojen hallinta on toteutettava kaksinkertaisen suojausrakenteen mukaisesti. Kaksinkertainen suojausrakenne saavutetaan sijoittamalla kaksoisvaipparakenteinen säiliö suoja-altaaseen, jonka tilavuus on 110 % säiliön tilavuudesta. Säiliöt on varustettava säiliön välitilan vuotojen ilmaisujärjestelmällä.

Pohjavesialueilla pohjaveden pilaantumisvaaraa aiheuttavien kemikaalien säilyttäminen työmaa-alueella on kielletty. Polttonesteitä ja voiteluaineita saa säilyttää ainoastaan työkoneiden tankeissa.

Tulvavaara-alueilla vaarallisten kemikaalien ja kemikaalijätteiden varastointi on järjestettävä siten, että tulvan sattuessa kemikaalit eivät pääse leviämään ympäristöön.

Vaarallisten nestemäisten kemikaalien ja kemikaalijätteiden käsittelyssä tai varastoinnissa tapahtuneesta vahingosta on ilmoitettava välittömästi Etelä-Savon pelastuslaitokselle ja Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja ryhdyttävä itse tarpeen vaatimiin torjuntatoimenpiteisiin.

Vaarallisen jätteen käsittelyssä on lisäksi voimassa, mitä Savonlinnan alueellisen jätelautakunnan yleisissä jätehuoltomääräyksissä määrätään.

Maataloudessa varastoidaan säilörehun tai tuoreviljan valmistusta varten happoliuoksia, jotka käytetään satokauden kuluessa eläinten rehun valmistukseen. Niiden varastointiaika ja –paikka vaihtelevat suuresti muutamista kuukausista joihinkin päiviin tai viikkoihin. Usein aineet varastoidaan käyttökohteen läheisyydessä työn- ja ajokustannusten optimoimiseksi. Kalliita aineita käsitellään huolellisesti ja niiden pakkaukset on suunniteltu kestäviksi, joten oikein käytettyinä ja varastoituina ne ovat ympäristöturvallisia.

Esitämme seuraavan lausekkeen kirjaamista 17§ lisäykseksi:

Tätä määräystä ei sovelleta, kun kyse on vähäisestä varastoinnista kotitaloudessa tai alkuperäispakkauksessa säilytettävän kemikaalin varastoinnista säilörehun tai tuoreviljan valmistusta varten.

18 § Polttonesteen ja muun kemikaalien täyttö- ja jakelupaikka

Polttonesteen ja muun kemikaalien täyttö- ja jakelupaikka, joka ei vaadi rekisteröintiä YSL:n 116 §:n nojalla tai joka ei vaadi ympäristölupaa, tulee sijoittaa tiiviille, kantavalle kemikaaleja läpäisemättömällä kestopäällysteellä pinnoitetulle alustalle, josta mahdolliset nestevuodot voidaan kerätä talteen ennen kuin nesteet pääsevät vahinkotilanteessa maaperään, vesistöön tai viemäriin. Päällyste on korotettava reunoiltaan tai kallistettava kauttaaltaan kulmaan, jossa oleva hulevesien poistokohta on suljettava säiliön täytön ajaksi. Jakelu ja täyttöpaikoilla on oltava imeytysainetta ja kalustoa mahdollisten vuotojen keräämistä ja säilyttämistä varten.

Tilapäisessä käytössä olevat, esimerkiksi työmailla sijaitsevat siirrettävät polttonestesäiliöt on sijoitettava kemikaaleja läpäisemättömälle, tiiviille alustalle vähintään 100 mm irti alustasta, ellei säiliö ole rakenteeltaan valuma-altaallinen, kaksoispohjainen tai -vaippainen tai sijoitettu katettuun suoja-altaaseen. Säiliö on sijoitettava siten, että polttoaineet eivät pääse vahinkotilanteessa viemäriin tai vesistöön.

Polttonestesäiliöitä ei saa täyttää väliaikaisella sijoituspaikalla, ellei säiliöitä ole varustettu ylitäytön estolla.

Polttonestesäiliö tulee sijoittaa tai olla varustettu suoja-altaalla, joka vastaa 110 % säiliön tilavuutta. Ylitäytön estolla varustettua kaksoisvaippasäiliötä ei tarvitse sijoittaa suoja-altaaseen.

Maatiloilla tilan tuotantotoimintaan käytettävän polttonesteen täyttöpaikkaa ei voi verrata kaupalliseen polttonesteen jakeluun, missä volyymit ovat moninkertaiset. Maatilojen polttoainesäiliöt ovat yleensä kooltaan alle 5 m³ ja ovat jo pääasiassa kaksoisvaippasäiliöitä, joissa on lisäksi turvavarustus ylitankkauksen ja –vuotojen varalle, jolloin ympäristövahingon syntymisen riski on näiltä osin minimaalinen. Määräys täyttöpaikan kemikaaleja läpäisemättömästä alustasta, sen reunustamisesta tai kallistamisesta sekä hulevesiaukkojen sulkemisesta täytön ajaksi maatilojen omaan tarpeeseen tarkoitettujen säiliöiden edustalla on kohtuuton, aiheuttaa huomattavia kustannuksia ja asettaa Savonlinnassa toimivien maatilojen yli 300 yrittäjää eriarvoiseen asemaan ympäröivien kuntien yrittäjien kanssa. Esitämme, että tämä määräys poistetaan.

Pohjavesialueella tiukentuneet käytännöt ovat hyväksyttävissä kohtuullisin siirtymäajoin.

Kannustamalla siirtymistä uusiin kaksoisvaippasäiliöllisiin polttonestesäiliöihin ja tiedottamalla ympäristöturvallisista käytännöistä kuten pinnoitetusta tiiviistä alustasta ja imeytysmateriaalin saatavuudesta tankkauspisteiden läheisyydessä päästään ympäristön kannalta turvalliseen lopputulokseen mikä on tavoitteena sekä yrittäjä- että viranomaistoiminnassa.

Savonlinnassa 25.5.2021

Sari Saari-Muhonen

MTK-Savonlinnan seutu ry

savonlinna@mtk-yhdistys.fi

Kirsti Laamanen

MTK-Punkaharju ry

kirsti.laamanen@pp1.inet.fi